

Natural Capital Research Platform

Visie wetenschap en activisme

1 december 2023

Dit document is bedoeld als interne visietekst (i.e. niet als externe publicatie of opiniestuk).

1 Waarom een visietekst over wetenschap en activisme?

Het *Natural Capital* platform heeft vier strategische principes die al dicht aanleunen bij een zekere vorm van “activisme” (see [platform position paper](#), 2016):

- “Raise awareness to various stakeholders about the role and importance of natural capital”
- “Perform high-quality interdisciplinary research, in close collaboration with actors in the field”
- “Act as an independent think tank and communicate the messages we consider highly relevant”
- “Take up the role as facilitator for connecting and mobilizing stakeholders”

We stellen echter vast dat we tot nu toe te voorzichtig zijn als platform. We treden (te) weinig naar buiten, en wegen slechts beperkt op het maatschappelijke debat. Bovendien is er veel koudwatervrees bij de leden van ons platform (en bij wetenschappers in het algemeen) om naar buiten te komen met kennis, inzichten en opinies. Dit is met name het geval als het gaat om complexe problemen die vakgebieden overschrijden (zoals bijvoorbeeld de klimaatproblematiek). Daar komt nog bij dat ‘activisme’ een negatieve bijklank heeft volgens veel wetenschappers, dat het niet verenigbaar is – of zou zijn – met de status van een ‘goede’ wetenschapper. Deze terughoudendheid wordt verder gevoed door de perceptie dat het naar buiten treden met een opinie risico’s inhoudt, of dat we het al druk genoeg hebben met onze andere academische taken. Anderzijds merken we dat de urgentie van een aantal problematieken rond natuurlijk kapitaal snel groeit (bv. klimaatverandering, biodiversiteitsverlies) en dat er vanuit het beleid en maatschappij te weinig actie wordt ondernomen. We stellen ook vast dat activisme tot verandering kan leiden (klassiek voorbeeld = [Montgomery bus boycott](#)). Daarom vinden we dat ons platform en de individuele leden “actiever” mogen zijn. Hierbij stellen we ons de vraag hoe we ‘activisme’ afbakenen.

2 Wat betekent activisme voor ons, wetenschappers?

- **Activisme beantwoordt voor ons aan het ‘Active bystander principe’**
  - Door onze kennis zijn wij (wetenschappers) bevoorrechte getuigen. “*We have the privilege to know and the duty to act*” is een *quote* van Einstein die in deze context ook door Scientist Rebellion wordt gebruikt. Het is volgens ons daarom uitermate belangrijk dat wetenschappers hun kennis ook ten dienste stellen van de maatschappij (en dus activistisch te zijn).
  - Wetenschappers hebben de kennis om een onderbouwde (*science-informed*) morele overtuiging uit te dragen (*from publication to public action*). Hierbij kunnen wij als wetenschapper, vanuit onze kennis in ons eigen vakgebied, ook een belangrijke bijdrage leveren tot discussies buiten ons vakgebied (bv. het zijn niet alleen klimatologen die relevante opinies over de klimaatproblematiek kunnen uitdragen). Zeker voor multidisciplinaire problematieken is dit het geval.
  - Binnen de complexe maatschappelijke vraagstukken (klimaat, biodiversiteit, landbouw,...) waar wij vanuit Natural Capital een zinvolle bijdrage kunnen leveren, zijn vaak geen enkelvoudige oplossingen mogelijk. We moeten daarom ook vermijden om te ageren vanuit een idee van ‘wij kennen de waarheid en moeten iedereen daarvan overtuigen’. Eerder zien we voor ons een rol weggelegd om kennis en nuance toe te voegen aan het maatschappelijke debat, om inzichten aan te reiken, maar ook om op te roepen tot een ander en pro-actiever beleid.
- **Activisme is voor ons veel meer dan burgerlijke ongehoorzaamheid**
  - Activistische wetenschappers durven maatschappelijke structuren in vraag te stellen en nemen een standpunt in.
  - Er is echter een breed spectrum aan mogelijkheden om activistisch te zijn (zie puntje 4 hieronder).
- **Activistische wetenschappers stellen zich kwetsbaar op en kunnen veel kritiek krijgen**
  - De term ‘activistische wetenschapper’ is beladen, misschien is het beter om te spreken over ‘geëngageerde wetenschappers’.
  - Om gewapend zijn tegen (onterechte) kritiek moeten wetenschappers hun maatschappelijke standpunten onderbouwen, daarom is wetenschappelijke informatie broodnodig.

3 Waarom vinden we ‘activisme’ belangrijk in de context van Natuurlijk Kapitaal?

- We overschrijden in sneltempo verschillende ‘[planetary boundaries](#)’.
- De veerkracht van onze planeet en haar ecosystemen zijn beperkt wanneer deze planetaire grenzen overschreden worden (observatie van onomkeerbaarheid). In deze context vinden wij het belangrijk om deze zorgwekkende evoluties niet alleen te bestuderen en begrijpen, maar ook als ‘*active bystanders*’ onze maatschappelijke verantwoordelijkheid op te nemen.
- Natuurlijke systemen zijn complex en wij zijn ons daar als onderzoeksplatform zeer bewust van. De complexe maatschappelijke vraagstukken die hiermee gerelateerd zijn, vergen een

transdisciplinaire aanpak die wij vanuit ons platform mee willen uitdragen. Er is nood aan kennis, nuance, maar ook aan actie.

- We zien het als onze missie om in het maatschappelijke debat actief te wijzen op de *planetary boundaries* en te streven naar impact op het beleid en de publieke opinie.

4 Hoe willen wij als onderzoeksplatform activistisch zijn?

Wij definiëren ons activisme als ‘missiegedreven’: we kaderen activisme binnen de kerntaken van een academicus. Het HR-beleid van UGent (en andere kennisinstellingen) erkent het integreren van drie kerntaken/basisopdrachten als een volwaardige invulling van de academische opdracht, en laat individuele ZAP-leden ook toe om specifiek eigen accenten te leggen. We gaan hieronder dieper in over hoe we binnen elk van onze drie kerntaken activisme een plaats kunnen geven.

- Kerntaak onderwijs
  - Duurzaamheidsthema’s + oplossingen expliciet aanbrengen tijdens onze lessen en andere onderwijsactiviteiten - in debat gaan met studenten.
  - Tijdens lessen gaan we verder dan het geven van feiten, we durven ook onze eigen onderbouwde mening als wetenschapper geven. Dit geven van een mening kan verschillende vormen aannemen: het innemen van een standpunt, het ontcrachten van standpunten, het aanbrengen van nuance en multi-perspectivisme.
  - Bij het formuleren van onderwerpen voor BSc, MSc en PhD projecten gaan we maatschappelijk relevante/gevoelige thema’s niet uit de weg.
  - Ons onderwijs heeft als doel om ‘verantwoordelijke burgers te vormen’ die klaar zijn om de globale uitdagingen aan te pakken, we bereiden onze studenten dus niet enkel voor op “de arbeidsmarkt”.
- Onderzoek
  - We doen onderzoek naar oplossingen (bv. *Nature-Based Solutions*).
  - We gaan in debat met collega’s.
  - De bewuste keuze van een onderzoeksagenda is voor ons platform (deels) missiegedreven. We ondersteunen onze leden vanuit een gezamenlijke onderzoeksagenda.
  - We laten ons inspireren door stakeholders voor onze onderzoekskeuzes en proberen in te zetten op transdisciplinair onderzoek, waarbij onderzoek, beleid en praktijk hand in hand gaan.
- Dienstverlening
  - We proberen om vanuit een wetenschappelijk autoriteit een publieke en maatschappelijke rol op te nemen – door feiten te koppelen aan maatschappelijke stellingname. We zijn ons bewust van het gewicht en de geloofwaardigheid die we als wetenschappers in de schaal kunnen leggen.
  - We delen onze ervaringen/sterktes/kennis via opiniestukken, lezingen, publicaties voor het brede publiek.
  - We ondernemen concrete (publieke) acties binnen de universiteit en daarbuiten.
  - We gaan actief in op vragen vanuit de media en gunnen onderzoekers de tijd om te investeren in *outreach*.

5 Wat is onze strategie hiervoor?

- Het Platform roept haar leden op om maatschappelijk engagement op te nemen, en erkent dat er hiervoor een spectrum van activiteiten mogelijk is.
- Het Platform draagt het basisidee uit om als wetenschapper een 'actievere rol' op te nemen en ontplooit hiervoor activiteiten (intern en extern), en deelt informatie.
- Elk individu binnen het Platform kan, vanuit zijn onafhankelijke positie, keuzes maken en methodes kiezen waarop dat individueel activisme vorm krijgt (bv. nadruk op onderwijs).
- Het Platform kan dienen als een klankbord om onze leden te ondersteunen en als forum om opinies af te toetsen.
- Het Platform kan dienen als onderbouwer van de onafhankelijke opinies van haar leden, hiervoor is kennisdeling en interactie nodig.
- Dus over het algemeen gaan we uit van een strategie waarbij de wetenschapper ageert en het platform onderbouwt en ondersteunt, maar daarnaast kan het platform ook in consensus naar buiten treden met breed gedragen opinies.

Hoe deze tekst te citeren?

Verbeeck H, Hubau W, Verheyen K, Baeten L, Dessein J, Finke P, Goethals P, Vancoillie F, Verdoodt A, & leden van het Ugent-FBW Natural Capital Platform. 2023. Visietekst Wetenschap en Activisme, Natural Capital Research Platform, Universiteit Gent, België.

Contact

<https://www.ugent.be/bw/en/research/platforms/natural-capital>

hans.verbeeck@ugent.be